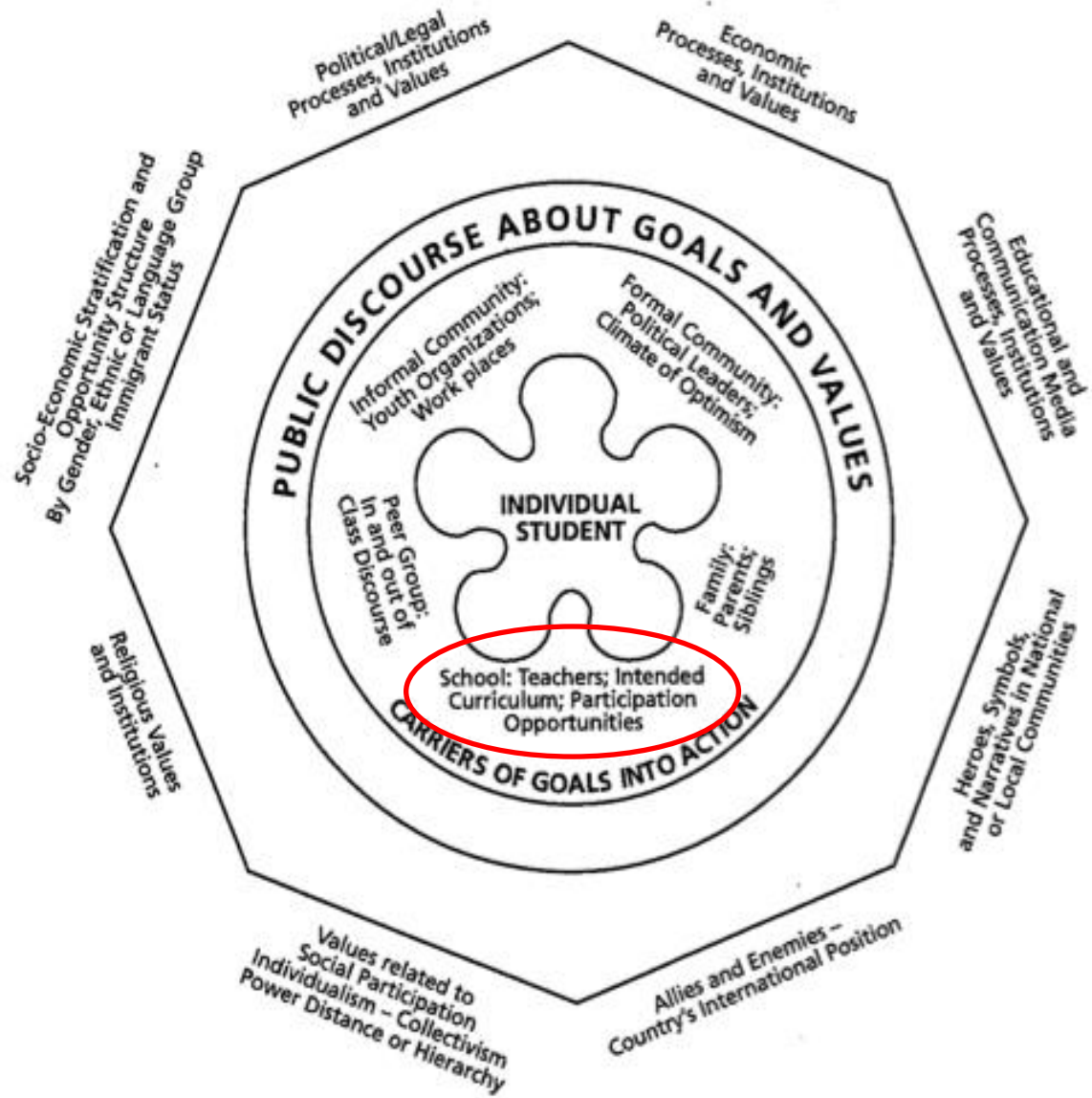

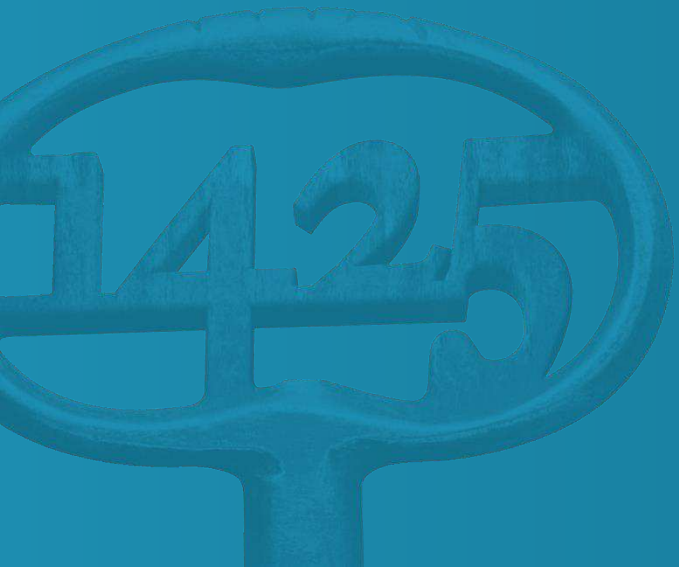

Open klasklimaat

Ellen Claes (Den Haag 26/11/2018)

De invloed van de school

De school als socialisatieagent

- Waarom is de school een belangrijke actor?
- Hoe kan de school bijdragen aan burgerschapsvorming?
 - Curriculum
 - Lessen over politiek: ‘civics courses’/ ‘social studies’
 - Politieke thema’s die aan bod komen in andere lessen
 - Projecten – initiatieven – service learning
 - Projecten over klimaatopwarming, noord-zuid werking
 - Op bezoek gaan in het parlement, een politicus uitnodigen in de klas
 - Met de klas gaan helpen bij een organisatie die daklozen helpt
 - Discussies over sociale en politieke thema’s
 - Kan in elke les door elke leerkracht toegepast worden

De school als socialisatieagent

- Assumptie: scholen dragen bij aan burgerschapseducatie
- Wat beoogt burgerschapseducatie te beïnvloeden?
 - Kennis
 - Attitudes
 - Vaardigheden
- Aanpak verschilt van land tot land
 - ➔ Burgerschapseducatie in Vlaanderen?

Onderzoek effecten school

- ‘Learning by doing’ (Dewey)
- De school als ‘mini-polity’, ‘community of practice’
- Effectiviteit verschillende vormen onderzocht?

- Artikel: “Review of the effects of citizenship education”
 - Onderzoekers universiteit Amsterdam
 - 28 artikels tussen 2003 en 2009

Review of the effects of citizenship education

Focus binnen onderzoek naar burgerschapseducatie

- engagement/betrokkenheid
- actieve participatie

Dit zowel binnen het politieke domein als het bredere sociale, maatschappelijke domein

Bijkomende focus op erkenning diversiteit binnen een pluralistische samenleving, leren omgaan met verschillen

Review of the effects of citizenship education

Types burgerschapseducatie in review:

1. Curriculum in de school (deel leerstof)
2. Curriculum buiten de school (bezoeken/service learning)
3. Pedagogisch klimaat (discussies/houding leraar...)
4. Extra-curriculaire activiteiten (vrijwillige activiteiten)

1. Curriculum in de school

- Lessen over politiek
 - Feitelijke kennis
 - Democratische principes
- Lessen over kritisch denken

Meestal cross-sectionele data, soms experimenten

Weinig longitudinale data. Vooral effect op attitudes en kennis wordt onderzocht.

1. Curriculum in de school

Voorbeeld:

Feldman et al. (2007), VS: “Student voices program” (1 jaar)

- Positieve effecten op kennis, attitudes (politiek zelfvertrouwen, interesse)
- Geen effect, of zelfs negatief effect indien studenten maar 1 semester het programma volgden.

Minder onderzocht dan pedagogisch klimaat, maar effecten zijn groter. Quasi-experimenten hebben ook de causale richting van de relatie kunnen blootleggen.

2. Curriculum buiten de school

Maakt deel uit van het curriculum en is dus verplicht, maar speelt zich af buiten de school: bezoek aan parlement, scholen die zich inzetten voor de gemeenschap (service learning)

Meestal cross-sectionele data of longitudinale studies

Voornamelijk bestudeerd in het kader van attitudes en gedrag. Zeer diverse resultaten. Grootte effect en richting verschilt aanzienlijk tussen studies.

2. Curriculum buiten de school

Voorbeelden

- Henderson et al. (2007), Canada: positieve effecten op gedrag zoals volgen van het nieuws, maar geen effect voor attitude jongeren ten opzichte van vrijwilligerswerk of houding naar politiek en instellingen
- Metz en Youniss (2005), VS: positieve effecten op gedrag (meer politieke discussies, beter volgen van politiek nieuws)
- McLellan & Youniss (2003), VS: negatieve effecten voor houding ten opzichte van vrijwilligerswerk

3. Pedagogisch klimaat

Discussies in de klas – goede relaties met leerkrachten – democratische houdingen leerkrachten – invloed op hoe de school bestuurd wordt - ...

Meest onderzocht volgens review

Voornamelijk bestudeerd in kader van democratische attitudes. Minder ivm kennis, gedrag en vaardigheden

Data: cross-sectioneel of longitudinaal, geen experimenten
Vaak wordt ook 'geen effect' gevonden, zeker bij kennis

3. Pedagogisch klimaat

Voorbeelden studies:

Fjeldstad & Mikkelsen (2003), Noorwegen: positief effect discussies in de klas op politieke kennis en politiek vertrouwen

Gniewosz & Noack (2008), Duitsland: goede relatie met leerkrachten heeft een positief effect op houding ten opzichte van migranten, discussies in de klas geen effect, druk om te presteren een negatief effect

4. Extra-curriculaire activiteiten

Activiteiten georganiseerd door de school op basis van vrijwillige deelname, bedoeld om actieve participatie in de gemeenschap buiten de school te stimuleren.

Vooraf longitudinale data. Vaker bestudeerd dan curriculum buiten de school.

Enkel positieve effecten, maar wel relatief kleine effecten. Vooraf attitudes worden bestudeerd, in mindere mate effect op kennis en gedrag.

4. Extra-curriculaire activiteiten

Voorbeeld:

McFarland & Thomas (2006) activiteiten zoals studentenraad, toneel club of academische clubs hebben een positief effect op de vooruitzichten om te gaan stemmen, om betrokken te zijn in een campagne of lid te worden van een politieke partij.

Deelnemen aan activiteiten ivm muziek of sport hebben geen effect.

Conclusie review artikel

- Meeste aandacht gaat uit naar invloed van burgerschapseducatie op houdingen van jongeren
- Pedagogisch klimaat werd meest onderzocht en lijkt behoorlijk doeltreffend in het beïnvloeden van burgerschapsuitkomsten
- Curriculum in de school heeft wel de grootste effecten en lijkt ook het meest efficiënt

Kritische conclusie

Data – methode – instrumenten - onderzoekspopulatie – specifieke onderzoeksvraag - ...

... heeft een sterk effect op de uitkomsten die je als onderzoeker zal vinden. Niet alle resultaten zijn hetzelfde, soms zelfs erg tegenstrijdig

Altijd kritisch zijn bij het lezen en beoordelen van wetenschappelijk onderzoek; nadenken over de sterktes en zwaktes van bepaalde studies; enkel conclusies trekken die de data toelaten

Open klasklimaat:
Waar is het goed voor?

Discussies in de klas

- Waarom is dit zo interessant?
 - Kan tijdens alle lessen – betrokkenheid vereist van de school
 - Over zeer uiteenlopende onderwerpen
 - Verschillen tussen leerlingen: gender, SES, intelligentie, religie, ...
Diversiteit benutten en zien als een kracht
 - Grotere diversiteit aan meningen in de klas dan in de thuisomgeving
- Onderzoek? positief effect op gewenste burgerschapsuitkomsten
 - Politieke kennis
 - Politieke interesse
 - Politiek vertrouwen
 - Politiek zelfvertrouwen
 - Tolerantie

Discussies in de klas meten?

- Concept “Open klasklimaat”
- CIVED, ICCS, andere studies
- 6 items die peilen naar hoeveel discussies er zijn over politieke en sociale thema’s tijdens de lessen in een school
 - Aangemoedigd worden om je eigen mening vormen
 - Aangemoedigd worden om je eigen mening uiten
 - Verschillende kanten van een probleem worden toegelicht tijdens een discussie
 - Aangemoedigd worden om te discussiëren met mensen die een andere mening hebben dan jijzelf
 - Leerlingen brengen zelf onderwerpen aan
 - Aangemoedigd worden om je mening te uiten, zelfs als die verschilt van de meeste anderen

Artikel Voice in the Classroom

Onderzoek van David Campbell – 2008 (Political Behavior)

“Voice in the classroom: how an open classroom climate fosters political engagement among adolescents”

Verwachtingen open klasklimaat:

- Bevordert kennis over de besproken onderwerpen
- Leren over democratische processen en principes
- Respect voor meningen van anderen

Voice in the Classroom – Hypothesen

4 hypothesen:

- Civic knowledge hypothesis
- Appreciation of conflict hypothesis
- Voting hypothesis
- Compensation hypothesis/acceleration hypothesis

Voice in the Classroom – Data

- Data:
 - CIVED 1999 – 28 landen
 - Sample VS
 - 105 scholen
 - 2000 leerlingen
- Data is geclusterd
 - Leerlingen in scholen – observaties niet onafhankelijk van elkaar
 - Metingen op niveau 2 worden slechts 1x gemeten per school/land/...
 - Multilevel analyse houdt hiermee rekening
- Gestandaardiseerde variabelen (ter info)
 - De gestandaardiseerde coëfficiënt geeft aan met hoeveel standaarddeviaties de afhankelijke variabele zal toenemen als de onafhankelijke variabele met 1 standaard deviatie stijgt.

Voice in the Classroom – Model (1)

- Classroom Climate (CCL)
 - 6 items – 1 schaal (factoranalyse) met 4 antwoordopties
 - 2 metingen in de analyse:
 - Individuele perceptie van het klasklimaat
 - Geaggregeerde score (gemiddelde) van de klas (≈ ‘echte’ klimaat)
- Politieke kennis
 - 49 vragen
 - Concepten en principes van een democratie (int’le vergelijkbaarheid!)
- Appreciation of conflict
 - 3 vragen over wat is goed of slecht voor een democratie?
 - Politieke partijen nemen verschillende posities in, recht om je mening vrij te uiten, de aanwezigheid van allerlei organisatie waarvan je lid kan worden
- Informed voting
 - Gaan stemmen bij verkiezingen als volwassene
 - Opzoeken van informatie over de kandidaten voor je gaat stemmen

Voice in the Classroom – Model (2)

- Expected education (compensation/acceleration hypothesis)
 - Hoeveel jaar denk je nog te studeren na dit jaar?
 - Proxy voor sociaal-economische status (effect op political engagement adolescenten)
- Controlevariabelen
 - Alternatieve bronnen van politieke informatie (home discussion and news media)
 - Intellectuele omgeving leerlingen (number of books at home)
 - Gender
 - Ethnische achtergrond (white – african american – hispanic – other minority)
- School en district variabelen
 - Uitgaven aan onderwijs per leerling
 - Percentage mensen met een hoger diploma
 - Mediaan inkomen huishouden
 - School in een stedelijke of landelijke omgeving
 - Armoede: het aantal leerlingen dat in aanmerking komt voor een ‘free lunch’
 - Ethnische samenstelling klas: % african americans en % hispanics
 - Geaggregeerde score voor expected education
 - Aantal uren social studies/civic courses

	Civic knowledge	Appreciation of conflict	Voting
School level variables			
Classroom climate (CCL)	.06 (.04)*	.15 (.04)**	.14 (.03)**
CCL x expected education	.01 (.79)	-.04 (.02)**	-.04 (.02)**
Individual level variables			
Individual perception CCL	.11 (.02)**	.18 (.02)**	.23 (.03)**
Home discussion	.05 (.02)**	.09 (.03)**	.20 (.02)**
News media	.03 (.02)	.00 (.03)	.18 (.02)**
Expected education	.20 (.02)**	.15 (.02)**	.19 (.03)**
Books	.12 (.02)**	.08 (.03)**	.10 (.02)**
Female	.05 (.04)	.10 (.04)**	.23 (.04)**
African American	-.36 (.06)**	-.06 (.08)	-.08 (.08)
Hispanic	-.20 (.06)**	-.14 (.07)*	-.05 (.06)
Other race/ethnicity	-.17 (.07)**	-.12 (.08)	-.07 (.08)

All variables have a mean and standard deviation of 1.0. Coefficient reflects the impact of one standard-deviation change in the independent variable. Variables have been centered around grand mean.

*p<.05 - **p<.01 (one-tailed test)

105 schools – approx. 2000 students. Intercepts 1.01 (.03)**, -.01 (.03) and 1.00 (.02)**

	Civic knowledge	Appreciation of conflict	Voting
School/district variables			
expenditure	-.01 (.03)	-.05 (.04)	-.02 (.03)
college graduates	.03 (.07)	-.00 (.06)	.07 (.05)
median income	-.02 (.07)	.01 (.08)	-.06 (.05)
free lunch	-.07 (.05)	.08 (.04)*	.05 (.04)
urban	-.01 (.08)	-.11 (.06)*	-.09 (.06)
% african americans	-.01 (.05)	-.08 (.04)**	.002 (.04)
% hispanics	-.04 (.03)	-.12 (.04)**	-.02 (.03)
aggregate expected educ	.22 (.04)**	.10 (.03)**	.10 (.02)
social studies	.04 (.03)	.06 (.04)	.005 (.03)

All variables have a mean and standard deviation of 1.0. Coefficient reflects the impact of one standard-deviation change in the independent variable. Variables have been centered around grand mean.

*p<.05 - **p<.01 (one-tailed test)

105 schools – approx. 2000 students. Intercepts 1.01 (.03)** , -.01 (.03) and 1.00 (.02)**

	Civic knowledge	Appreciation of conflict	Voting
School level variables			
Classroom climate (CCL)	.06 (.04)*	.15 (.04)**	.14 (.03)**
CCL x expected education	.01 (.79)	-0.04 (.02)**	-0.04 (.02)**
Individual level variables			
Individual perception CCL	.11 (.02)**	.18 (.02)**	.23 (.03)**
Home discussion	.05 (.02)**	.09 (.03)**	.20 (.02)**
News media	.03 (.02)	.00 (.03)	.18 (.02)**
Expected education	.20 (.02)**	.15 (.02)**	.19 (.03)**
Books	.12 (.02)**	.08 (.03)**	.10 (.02)**
Female	.05 (.04)	.10 (.04)**	.23 (.04)**
African American	-.36 (.06)**	-.06 (.08)	-.08 (.08)
Hispanic	-.20 (.06)**	-.14 (.07)*	-.05 (.06)
Other race/ethnicity	-.17 (.07)**	-.12 (.08)	-.07 (.08)

All variables have a mean and standard deviation of 1.0. Coefficient reflects the impact of one standard-deviation change in the independent variable. Variables have been centered around grand mean.

*p<.05 - **p<.01 (one-tailed test)

105 schools – approx. 2000 students. Intercepts 1.01 (.03)**, -.01 (.03) and 1.00 (.02)**

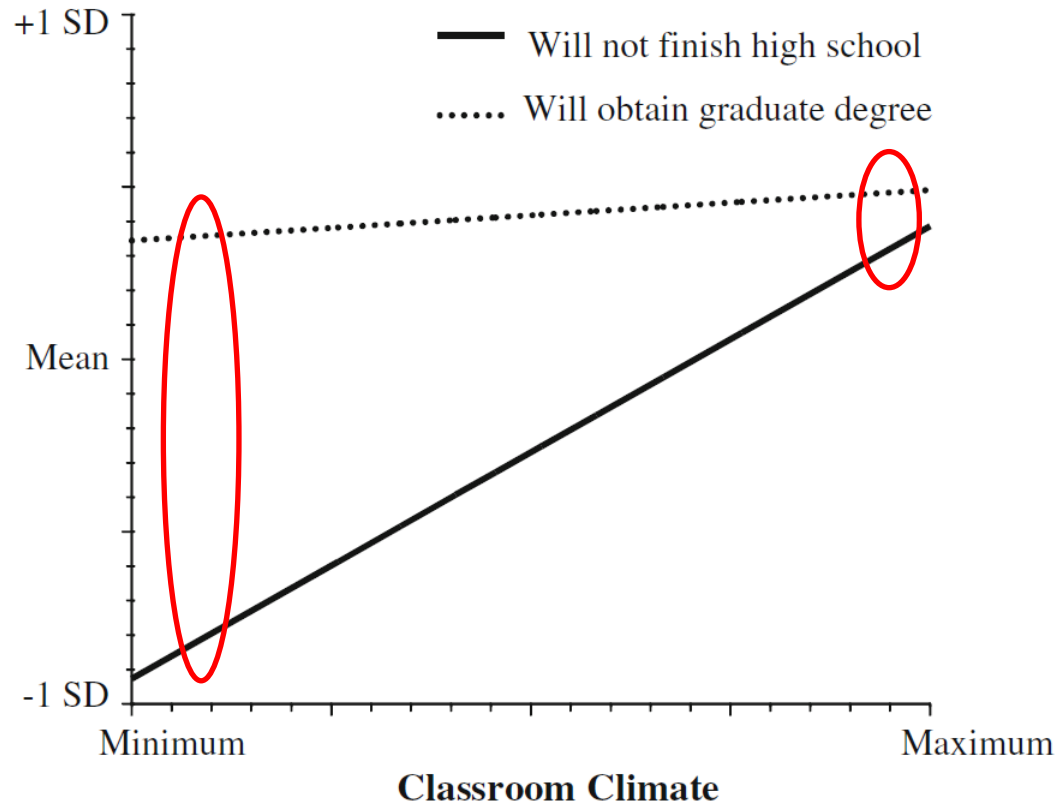

Fig. 1 Classroom climate has a greater impact on lower-SES students' appreciation of conflict

Besluit onderzoek Campbell

- Hebben scholen een impact op het politiek engagement van jongeren?
 - Ja. Maar het is vooral de discussies in de klas en de inhoud daarvan die politieke kennis vergroten, niet zozeer het aantal uur les over politiek
 - Jongeren leren zo dat conflict een rol heeft binnen een democratie
 - Het vergroot de kans dat jongeren een geïnformeerde stem uitbrengen
- Kunnen scholen compenseren voor het gebrek aan politieke vorming in de onmiddellijke omgeving van jongeren met een lage SES?
 - Ja. Ze staan meer open voor de rol van conflict in een democratie
 - Ja. Grotere kans dat ze een geïnformeerde stem zullen uitbrengen bij verkiezingen
 - Maar geen effect voor politieke kennis

Open klasklimaat: Waar rekening mee houden?

Individuele achtergrondkenmerken

- Claes, E., Maurissen, L., & Havermans, N. (2017). Let's Talk Politics: Which Individual and Classroom Compositional Characteristics Matter in Classroom Discussions? *YOUNG: The Nordic Journal of Youth Research*, 25(4S), 18-35.
- ICCS 2009: 22 Europese landen: 65412 studenten in 3212 scholen.

Table 3.2: Results for Perceived Openness of the Classroom Climate

	Model 0	Model I	Model II	Model III
<i>Individual level variables</i>				
Gender (girl=1)		2.682*** (0.087)	2.711*** (0.087)	2.706*** (0.087)
Immigration (yes=1)		-0.210 (0.168)	-0.348* (0.167)	-0.327 (0.174)
Parental education low		-0.676*** (.166)	-0.490** (0.164)	-0.346* (0.169)
Parental education med		-0.109 (0.097)	0.052 (0.097)	0.129 (0.099)
Citizenship self-efficacy		0.184*** (0.004)	0.145*** (0.004)	0.138*** (0.005)
Participation community			0.036*** (0.005)	0.035*** (0.005)
Discussions friends			0.661*** (0.062)	0.656*** (0.062)
Discussions family			0.896*** (0.051)	0.886*** (0.051)
<i>School level variables</i>				
Gender homogeneity				-1.153 (0.733)
Immigration background				-0.474 (0.613)
Parental education low				-1.332 (0.705)
Parental education med				-0.597 (0.484)
Citizenship self-efficacy				0.276*** (0.037)
Intercept	50.41	50.45	50.43	50.47
Individual level variance	79.91	75.28	74.06	74.03
School level variance	9.22	7.73	7.25	6.66
Country level variance	4.44	3.80	3.98	3.48
ICC school level	0.098	0.082	0.077	0.071
ICC country level	0.047	0.041	0.042	0.037
Deviance	476231	472062	470896	470698

Source: ICCS 2009

Note: coefficient estimates (standard errors). Weights used on all levels. All variables are grand mean centered. N student=65412, N school=3212, N country=22. Reference category for parental education is 'high'. Significance levels: * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Geslacht, Self-efficacy en sociaal economische status hebben een effect op open klasklimaat

Table 4.2: Results for Open Classroom Climate

	Null Model	Model I	Model II	Model III	Model IV	Model V
Intercept	50.320***	50.318***	50.480***	50.461***	50.460***	50.382***
Student level variables						
<i>Student-teacher relations</i>		0.246 (0.004)***	0.237 (0.004)***	0.231 (0.004)***	0.224 (0.005)***	0.225(0.013)***
<i>Value of participation</i>		0.153 (0.004)***	0.114 (0.004)***	0.104 (0.004)***	0.105 (0.005)***	0.107(0.005)***
Gender (girl=1)			2.089 (0.083)***	2.187(0.082)***	2.170 (0.082)***	2.149 (0.081)***
Immigration (yes=1)			0.315 (0.158)*	0.092 (0.157)	0.096 (0.156)	0.096 (0.154)
Home literature			0.163 (0.033)***	0.052 (0.033)	0.057 (0.033)	0.063 (0.033)
Political knowledge			0.015 (0.001)***	0.013 (0.001)***	0.013 (0.001)***	0.012 (0.001)***
Discussion family				0.709 (0.049)***	0.702 (0.048)***	0.684 (0.048)***
Discussion friends				0.843 (0.058)***	0.817 (0.057)***	0.796 (0.057)***
School level variables						
Student-teacher relations						0.363 (0.019)***
Value of participation						0.245 (0.022)***
Student level variance	80.201	71.818	69.502	68.513	65.237	65.225
School level variance	9.155	9.670	7.850	7.368	7.589	4.705
Slope student-teacher rel.					0.021	0.021
Slope value of participation					0.015	0.015
Country level variance	4.361	4.352	3.507	3.475	3.612	3.959
ICC school level	0.097	0.112	0.097	0.093	0.099	0.064
ICC country level	0.047	0.051	0.043	0.044	0.047	0.054
Deviance	493007	485915	483289	482210	481487	480498

Source: ICCS 2009.

Note: Coefficient estimates (standard errors); Estimator: ML; N student=67695, N school=3212, N country=22; Weights used on all levels; Variables in *italic* are group mean centered; Other variables are grand mean centered; Significance levels: * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$.

Schoolkenmerken

- Leerkrachten spelen een cruciale rol in het creëren van een democratisch schoolklimaat. Wanneer er wederzijds respect is tussen de leerkrachten en de leerlingen is het klasklimaat meer open.
- Wanneer leerlingen het gevoel hebben dat samenwerken loont om positieve veranderingen op school in gang te zetten, zien ze het klasklimaat ook als meer open.
- Een context van eerlijkheid, wederkerigheid en respect stimuleert open klasdiscussies.

Vragen?
ellen.claes@kuleuven.be